

давно. Такий документ повинен вивести податкову систему країни на якісно новий рівень взаємин між податковими органами і платниками податків, і подібне вже має місце в цілій низці країн [3].

Як свідчить практика, неможливо побудувати ефективну податкову систему, не сформувавши платника податку як елемент податкової системи, як суспільний інститут. Для цього потрібно проводити всебічну організаційну і просвітницьку роботу з платниками податків, урегулювати і вдосконалити інформаційні потоки між платниками податків та органами контролю за їх сплатою, а також враховувати соціально-культурні й психологічні особливості громадян країни, усталені традиції при прийнятті рішень у галузі оподаткування. Таким чином, для підвищення ролі податкової системи в прискоренні економічного розвитку необхідно розробити податкову політику спрямовану на стимулювання вітчизняного виробництва, інноваційно-інвестиційної діяльності, споживчого попиту, а також посилення регулюючої та контролюючої функції держави щодо сплати податків.

Дослідження сучасного стану податкової системи свідчить, що на сьогодні залишаються відкритими питання переорієнтації чинної податкової системи на стимулювання процесів економічного розвитку країни, вирішення яких може стати кроком до підвищення конкурентоспроможності держави та сприяти розвитку економіки України.

Література:

1. Крисоватий А.І. Податкова система / А.І. Крисоватий. – Тернопіль: Карт-бланш, 2004. – 304 с.
2. Хілобок Ю.А. Основні напрямки реформування податкової політики України / Ю.А. Хілобок // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2009. – №2(6). – С. 114–118.
3. Новицький В.Є. Податкове регулювання в системі інструментів соціально-економічного розвитку : питання методології // Фінанси України. – 2007. – № 10. – С. 60–73.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АУДИТУ В УКРАЇНІ

ЛАПТЄВА А. І.

Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка

Науковий керівник – к.е.н., доцент

Гіржева О. М.

Перехід економіки України на ринкові шляхи призвів до радикальних змін в плануванні, обліку та контролю виробничо-господарської діяльності,

трансформації системи управління комерційними організаціями. Зовсім іншими стали цілі підприємництва, засоби їх досягнення, економічна основа суспільства.

Методи економічного управління та контролю, які використовувались в період адміністративно-командної системи управління нашим суспільством, не можуть вже дати добрих результатів. Першочергово відтепер враховуються інтереси власників комерційних організацій, їх акціонерів, пайовиків, трудового колективу.

Перед комерційними організаціями України в умовах ринкової конкуренції постає завдання структурної перебудови системи корпоративного управління з метою забезпечення конкурентоздатності, ефективного функціонування та розвитку організації.

Практика підтверджує, що найкращим на сьогодні інструментом ринкових перебудов діяльності комерційної організації є впровадження системи внутрішнього аудиту та використання послуг аудиторських фірм.

Проблеми розвитку аудиту є досить різні, всі вони пов'язані з розвитком аудиторської діяльності в Україні, і потребують нагального вирішення.

До проблемних питань аудиту слід віднести [3]:

- недостатню кількість методичних розробок з аудиторського контролю;
- брак достатнього досвіду аудиторської діяльності;
- недостатню кількість кваліфікованих аудиторських кадрів, а звідси — і неосвоєний ринок аудиторських послуг;
- відсутність типових форм документів з аудиту;
- відсутність методичних рекомендацій з питань комп'ютеризації аудиту тощо.

Разом із тим впровадження аудиту в сферу підприємницької діяльності має в цілому для держави істотні переваги порівняно з іншими формами фінансово-господарського контролю, зокрема:

- значна економія державних коштів, які витрачаються на утримання контрольно-ревізійного апарату;
- надходження додаткових коштів до бюджету за рахунок сплати аудиторськими фірмами (аудиторами-підприємцями) податків;
- незалежність, конкурентна боротьба, професіоналізм аудиторів, що сприяє підвищенню якості перевірок;
- можливість вибору аудитора замовником тощо.

Ситуація, що склалася в Україні, потребує вирішення проблем, які мають місце у професійній діяльності аудиторів, аудиторських фірм і роблять неможливим успішний розвиток аудиту.

Одна з таких проблем – це проблема сучасного аудитора та довіри до нього. Питання вибору аудитора – це, по – перше, питання довіри. Тобто перед тим як клієнт вирішить надати інформацію аудитору, він повинен бути впевнений, що в аудитора вистачить сил і можливостей зберегти її в конфіденційності. Це, звичайно, пов'язано з професіоналізмом аудитора і юридичним захистом його діяльності.

Серйозну стурбованість також викликає якість роботи більшості українських аудиторських фірм. Це питання піднімається не лише користувачами аудиторських послуг і державними органами, але й самими аудиторами, які зацікавлені в стабільному розвитку ринку аудиторських послуг, підвищенні престижу аудиторської професії.

Критерієм якості при проведенні аудиту вважається, насамперед, виконання аудиторами вимог національних нормативів аудиту. Однак суворе дотримання нормативів пов'язане із збільшенням трудозатрат аудиторів, збором додаткової інформації, документуванням процесу перевірки, розрахунками. Але такі затрати рідко відшкодовуються замовником.

Для вирішення такого роду проблем аудиторські фірми намагаються враховувати рівень професійної компетентності своїх співробітників у вигляді кваліфікаційних вимог, що висувуються до посад, передбачених структурою їх управління [1].

Поряд з цим обов'язковими умовами якісного проведення аудиту, планування і документування цього процесу. Аудиторською палатою України затверджено вимоги обов'язковості таких елементів організації процесу аудиту.

Ще одним з основних напрямів підвищення якості аудиту є розробка внутрішньо-фірмових методик аудиту, робочої документації тощо, оформлення у вигляді внутрішньо-фірмових стандартів.

Поряд з названими вище існує серйозна проблема формування ціни на аудиторські послуги, а саме в частині методики її визначення.

Єдиної системи розрахунку вартості послуг аудиторської фірми в Україні не існує, тому аудитори часто використовують, власну систему формування ціни. Найчастіше така система заснована на визначенні кількості відпрацьованих людино-годин або обсягу виконаних робіт. Основною проблемою при проведенні оцінки послуг аудитора є можливість завищення або заниження їх вартості, а це певною мірою насторожує замовника, особливо, при його першому зверненні до аудиторської фірми.

Також одним із проблемних питань на сьогодні є спроби з боку законодавців скасувати або значно звужити аудиторську діяльність, обов'язковість

аудиту, усунути від аудиту приватних підприємців та малі приватні фірми тощо.

Ще однією проблемою є перманентні спроби гармонізувати український аудит щодо його міжнародної теорії та практики, передусім, спираючись на досвід США. Одним з постійних ініціаторів “міжнародності” вітчизняного аудиту був і залишається Національний банк України.

Є зміни і серед складу замовників на аудиторські послуги. Якщо вчора їх цікавили виняткова перевірка з огляду на її обов'язковість та штрафи за неподання аудиторського висновку, і лише частково – стан бухгалтерського обліку, то сьогодні, за спостереженнями контрольно-ревізійного комітету Аудиторської палати України, аудит звітності відкритих акціонерних товариств залишається основним замовленням. Є тенденція до зростання таких замовлень, як оцінка фінансового стану підприємства, консультації з поліпшення діяльності управлінського персоналу. Проте, все ще спостерігається “антифіскальний” характер замовлень – усі побоюються відповідальності за порушення податкового законодавства, це цілком однозначно визначає сучасний український аудит як винятково підтверджуючий [3].

Отже, аудит в Україні перебуває на стадії певного розвитку і далеко не вмер, як вважають непрофесіонали. Роботи вистачить усім. При цьому якість роботи повинна відповідати її вартості, а результати – надійності аудиторських суджень.

В Україні аудит існує всього чотирнадцять років – це вкрай незначний строк для визначення суспільством його значення та мети за сучасної ринкової економіки. Тому він потребує широкої реклами, насамперед, серед потенційних замовників, з одного боку, та серед громадськості з іншого. Аудиторська спільнота має постійно роз'яснювати, що аудит – це не тільки підтвердження звітності за вимогами Державної комісії цінних паперів та фондового ринку України, а також і контрольно-правове супроводження діяльності, і консультування з питань правового та договірної забезпечення, і розробка системи внутрішнього аудиту, і бізнес-планування, і науково-методичні розробки з питань економіки, управління та права, і робота з персоналом (навчання, підвищення кваліфікації тощо).

Для вирішення проблем варто навести деякі шляхи їх подолання та перспективи розвитку аудиту в Україні [2]:

- «детінізація» економіки України, відповідно зі зменшенням обсягів «тіньового» бізнесу значення аудиту зростатиме;

- розробка механізму ціноутворення на аудит та аудиторські послуги шляхом вивчення міжнародного досвіду з цього питання;

- підвищення престижу аудиторської професії, надання впевненості у відповідності ціни якості роботи аудитора;

- розробка внутрішньо-фірмових методик аудиту, робочої документації;

- розробка типових методик аудиторської перевірки у розрізі галузей їх функціонування;

- скасування штучно вмонтованих елементів закордонної теорії та практики, які не тільки не мають обґрунтованого змісту, але й суперечать реальним потребам обліковців-практиків;

- удосконалення навчальних планів підготовки обліковців у вищих навчальних закладах, адаптувати їх знання до потреб практики реального життя.

Таким чином, приведення в дію всіх перелічених перспектив надасть змогу створити оптимальне середовище для ефективного розвитку аудиту в Україні, зокрема підвищити конкурентоспроможність вітчизняних фірм; налагодити процес звітності окремих підприємств, прозорість і доступність інформаційного забезпечення; підвищити ефективність у сфері бухгалтерського обліку.

Література:

1. Калінська Т.А. Сучасний стан і проблеми вітчизняного аудиту // Калінська Т.А. // Науково-виробничий журнал. – 2010. – № 3. – С. 20-22.

2. Усач Б. Проблеми розвитку аудиту в Україні // Регіональна економіка . – 2007. – № 4. – С. 217-222.

3. Одінцов Л.М., Титаренко А.О., Швець М.В. Система фінансового контролю і розвиток аудиторства в Україні // Вісник Кременчуцького державного політехнічного університету. – 2009. – №1, С.47-54.

ЗНАЧЕННЯ І ЗАВДАННЯ АНАЛІЗУ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ

ЛИМАРЕНКО А. В.

Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка

Науковий керівник – ст. викладач

Колпаченко Н. М.

Рентабельність є одним із головних вартісних показників ефективності виробництва, який характеризує рівень віддачі активів і ступінь використання капіталу у процесі виробництва. Безпосередньо термін «рентабельність» не має різних тлумачень, оскільки під ним розуміється відношення, в чисельнику якого завжди фігурує прибуток. У найширшому, найзагальнішому понятті рентабельність означає прибутковість або дохідність

виробництва і реалізації всієї продукції (робіт, послуг) чи окремих її видів; дохідність підприємств, організацій, установ у цілому як суб'єктів господарської діяльності; прибутковість різних галузей економіки.

Рентабельність безпосередньо пов'язана з отриманням прибутку. Однак її не можна ототожнювати з абсолютною сумою отриманого прибутку.

Рентабельність – це співвідношення прибутку з понесеними витратами (одним із основних показників ефективності діяльності суб'єктів господарювання різних форм власності, який характеризує інтенсивність їх роботи).

Показники рентабельності являються відносними характеристиками фінансових результатів та ефективності діяльності підприємства. У порівнянні з абсолютними показниками прибутку, показникам рентабельності властиві наступні переваги:

- вони мають більш широкі можливості порівняння: спів-ставлення абсолютних показників прибутку підприємств з різними обсягами діяльності, кількістю персоналу;

- ці показники меншою мірою знаходяться під впливом інфляційних процесів.

Різні варіанти рішень, що приймаються для визначення прибутку, поточних витрат, авансованої вартості, для розрахунку рентабельності зумовлюють наявність значної кількості показників рентабельності.

Показники рентабельності характеризують ефективність роботи підприємства в цілому, прибутковість різних напрямів діяльності (операційної, фінансової, інвестиційної), вони більш повно, ніж прибуток, характеризують узагальнюючі результати господарювання. З цієї причини вони є важливими обов'язковими елементами порівняльного аналізу й оцінки фінансового стану підприємства. При аналізі виробництва показники рентабельності використовуються як інструмент інвестиційної політики і ціноутворення.

По значенню рівня рентабельності можна оцінити довгострокове благополуччя підприємства, тобто здатність підприємства одержувати достатній прибуток на здійснені інвестиції. Для власників капіталу підприємства даний показник є більш привабливим індикатором, ніж показники фінансової стійкості і ліквідності, які визначаються на основі співвідношення окремих статей балансу.

Рентабельність аграрних підприємств безпосередньо залежить від досягнутого рівня ефективності окремих видів виробництв. Щоб знати, які саме галузі в підприємстві найбільш